

УДК 811.111:659

Горлачова В.В.¹

Мощенко І.Ю.²

¹канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. СН-218 ЗНТУ

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМАХ КОМПАНІЇ DISNEY

Казки з покон віку виконували не лише розважальну, але й виховну функцію. Сюжет казки фіксує гендерні пріоритети у поведінці людей, визначаючи ролі, які має виконувати індивід аби досягати успіху у житті. Поведінкові моделі жіночих та чоловічих образів звісно мають спільні загальнолюдські моменти, але присутні й принципові особливості. Це визначається традиціями та потребами соціуму, соціальними та економічними обставинами. Казка – своєрідний навчальний посібник, який дає знання про оточуючий світ. Характерною рисою сучасного світу є наявність нового виду казки – мультиплікаційного або повнометражного фільму, що був створений на основі літературного твору або взагалі є оригінальним продуктом сценаристів кінокомпанії. Компанія Disney вже

близько ста років створює казкові фільми. Але, якщо у першій половині ХХ століття цільовою аудиторією були діти, то починаючи з 1990-х років режисери та сценаристи орієнтують свій продукт і на повнолітніх. Таким чином, фільм повинен відповідати як дитячим, так і дорослим стандартам. Саме цим обумовлена наша зацікавленість у мультиплікаційних фільмах як джерелі досліджень сучасних гендерних стереотипів, що існують в англomовному суспільстві.

Гендерні дослідження стали візитівкою наукового процесу кінця ХХ-ХХІ століття, не минули це питання й лінгвісти, створюючи праці за напрямом гендерна лінгвістика. Аналіз мови стає запорукою розкриття особливостей гендерного укладу світу, його змін. Одним з ключових термінів гендерної лінгвістики слід визнати термін *гендерний стереотип*. Науковці не дійшли згоди в його трактуванні, але ми вважаємо справедливою дефініцію науковця Д.В.Воронцова, що наведена в словнику гендерних термінів: «гендерний стереотип - це стійкі, повторювані, загальноприйняті уявлення (думки) про місце та виконувані ролі того чи іншого гендеру в суспільстві, а також про особистість людей тієї чи іншої гендерної ідентичності» [1]. В межах нашої лінгвістичної розвідки ми звернулися до аналізу комунікативної поведінки чоловічих та жіночих персонажів мультфільмів компанії Disney (1990-2017 рр). Таким чином ми намагаємося охопити гендерні стереотипи представників двох поколінь (дітей та батьків сучасності).

Звернімося до прикладів. Мультиплікаційні фільми «Русалонька» та «Аладін», які були створені в 90-х роках ХХ століття презентують жіночі образи Аріель та Жасмін. Зазначені персонажі мають багато спільних рис: вони бунтарки (репліки героїнь мають велику кількість протиставних сполучників, героїні конфліктують зі старшими, наводять свої аргументи). Оскільки героїні мають благородне походження, тема праці взагалі не прослідковується. Героїні самі зізнаються, що нічого не знають про оточуючий світ, але дуже допитливі. Присутня тема навчання вдома, але така освіта позиціонується як недосконала, лише теоретична та часто нецікава та «відірвана» від життя. В іншому мультиплікаційному фільмі «Красуня та чудовисько» (1991) героїня Белль також навчається (читання книг), в діалогах героїні неодноразово позитивно оцінюється самоосвіта людини. Вона також має власну думку та відкрито її позиціонує в діалогах (свідома відмова виходити за Гастона, бажання жити цікавим життям, подорожувати та мати пригоди). Комунікативна поведінка Белль віддзеркалює необхідність нести відповідальність за свої вчинки, приймати рішення самостійно. На відміну від Аріель та Жасмін, Белль виконує хатню роботу, проте оптимістичний спів героїні в ці моменти нейтралізує небажаний контекст.

Прослідковуються значні зміни в комунікативній поведінці чоловічих персонажів, наприклад, репліки принца Еріка («Русалонька») та Аладіна («Аладін: 1001 ніч») створюють маскулінні образи сповнені відваги, рішучості, допитливості, адаптивності до життєвих ситуацій. Тема заробітків розкривається лише за рахунок чоловічих персонажів. В казці «Красуня та чудовисько» ідея еволюції чоловічого образу за рахунок позитивного впливу взаємодії з жіночим образом не лише намічена, а й чітко репрезентована (внутрішні зміни зачарованого принца експлікуються в його зовнішньому перетворенні та поведінці (стає привабливим, не вбиває Гастона). Мультиплікаційний фільм «Геркулес» (1997) презентує не типовий маскулічний образ головного романтичного героя. Репліки Мегари сповнені іронії та сатири, навіть цинізму, вона має життєвий досвід. Геркулес у свою чергу занадто ідеалізує ситуацію (відірваність від реалій життя), його мова сповнена пафосу, книжкових стилістичних зворотів, які іноді створюють комічний ефект.

Таким чином, в сучасних мультиплікаційних фільмах нивілюються сталі гендерні кліше в структурі чоловічих та жіночих образів, що відображує зміни сучасних гендерних стереотипів у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Шевченко, З.В.** Словник гендерних термінів [Електронний ресурс] / З.В. Шевченко. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. – 2016. – Режим доступу: <http://a-z-gender.net/ua/gendernij-stereotip.html>